

CONSELLS ALS JOVES ESCRIPTOROS
I ALTRES ESCRITS

H&O Editorial

H&O Editorial

CONSELLS ALS JOVES ESCRITORS

Els preceptes que segueixen són fruit de l'experiència; l'experiència implica certa quantitat d'equivocacions; com que tothom les ha comeses —totes o gairebé totes—, espero que la meua experiència serà verificada a partir de la dels altres.

Els dits preceptes no tenen, doncs, més pretensió que la dels vademècums, més utilitat que la de la *urbanitat pueril i honesta*. Enorme utilitat! Imagineu-vos el codi de la urbanitat escrit per una Warens⁷ de cor intel·ligent i bo, l'art de vestir-se útilment, ensenyat per una mare! Així, en aquests preceptes dedicats als joves escriptors, hi aportaré una tendresa del tot fraternal.

Sobre la bona i la mala sort en els començaments

Els joves escriptors que, en parlar d'un jove col·lega amb un to en què es mescla l'enveja, diuen: «Ha fet un bon començament, ha tingut molta sort!», no pensen que qualsevol començament ha estat precedit d'alguna cosa, i que és resultat de vint altres començaments que ningú no coneix.

7. Madame de Warens (1700-1762). Protectora i amant de J. J. Rousseau.

Jo no sé si s'ha creat mai cap reputació de manera sobtada; més aviat penso que un èxit és, en proporció aritmètica o geomètrica, segons la força de l'escriptor, el resultat d'èxits anteriors imperceptibles a simple vista. Existeix la lenta agregació d'èxits moleculars, però mai generació miraculosa i espontània.

Aquells que diuen: «estic de pega» són els que encara no han tingut prou èxit i ho ignoren.

Reconec el valor de les mil circumstàncies que envolten la voluntat humana, i que també tenen les seves causes legítimes: són una circumferència en la qual està encerclada la voluntat; però aquesta circumferència és mòbil, viva, giravoltant, i canvia de dimensions i de centre cada dia, cada minut, cada segon. Així, totes les voluntats humanes que hi estan enclausades es veuen emportades per ella i varien a cada instant el seu joc recíproc, i això constitueix la llibertat.

Llibertat i fatalitat són coses contràries; vistes de lluny i de prop, són una sola voluntat.

Per això no existeix la mala sort. Si teniu mala sort, és que us manca alguna cosa; aquesta cosa, conegueu-la, i estudeu el joc de voluntats properes per poder desplaçar més fàcilment la circumferència.

Un exemple entre mil. Moltes persones que m'estimo i que valoro s'irriten contra les popularitats actuals —Eugène Sue, Paul Féval—,⁸ logogrifs en acció; però el talent d'aquestes persones, per molt frívol que sigui, no deixa pas d'existir, i la còlera dels meus amics no existeix, o més aviat *existeix de menys* —perquè és temps perdut, la cosa menys valuosa del món. La qüestió no consisteix pas a saber si la literatura del cor o de la forma és superior a la literatura de moda. Això és una gran veritat, almenys per a mi. Però no serà del tot just fins que no tingueu, en el gènere en què us vulgueu instal·lar, el mateix

8. Eugène Sue (1804-1857) i Paul Féval (1817-1887) són autors de fulletons populars molt llegits al seu temps.

talent que Eugène Sue en el seu. Heu d'encendre el mateix interès amb altres mitjans; heu de posseir una força igual i superior en un sentit contrari; dobleu, tripliqueu, quadrupleu la dosi fins a arribar a una concentració igual, i ja no tindreu dret a bescantar el *burgès*, perquè el *burgès* estarà amb vosaltres. Fins aquí, *vae victis!*, perquè no hi ha altra veritat que la força, que és la justícia suprema.

Sobre els sous

Per molt bonica que sigui una casa, és, primer de tot —abans que es demostrï la seva bellesa—, tants metres d'alçada per tants d'amplada. De la mateixa manera, la literatura, que és la matèria més inapreciable, és primer de tot un omplir columnes; i l'arquitectura literària, que no garanteix cap benefici únicament amb el nom, ha de vendre sigui com sigui.

Hi ha joves que diuen: «Ja que això val tan poc, per què escarrassar-s'hi tant?». Haurien pogut lliurar una obra molt millor, i en aquest cas només els hauria robat la necessitat actual, la llei de la natura; s'han robat a ells mateixos; mal pagats, haurien pogut trobar l'honor; mal pagats, s'han deshonrat.

Resumeixo tot el que podia escriure sobre aquesta matèria en aquesta màxima suprema, que lliuro a la meditació de tots els filòsofs, tots els historiadors i tots els homes de negocis: Només amb els sentiments bells s'arriba a fer fortuna!

Aquells que diuen: «Per què *posar-se pedres al fetge* per tan poca cosa?» són els mateixos que més tard —un cop han obtingut els honors— volen vendre els seus llibres a 200 francs el fullotó i que, un cop refusats, tornen l'endemà i els ofereixen a 100 francs de pèrdua.

L'home sensat és aquell que diu: «Jo crec que això val tant, perquè tinc geni; però si cal fer algunes concessions, les faré per tenir l'honor de ser un de vosaltres».

Sobre simpaties i antipaties

En l'amor, com en la literatura, les simpaties són involuntàries; tanmateix, necessiten ser verificades i la raó hi intervé ulteriorment.

Les veritables simpaties són excel·lents perquè formen dos en un; les falses són odioses perquè només en formen un, menys la indiferència primitiva, que és millor que l'odi, conseqüència necessària de l'engany i la desil·lusió.

Per això admeto i admiro la companyonia, en tant que està fundada sobre relacions essencials de raó i de temperament. És una de les santes manifestacions de la natura, una de les nombroses aplicacions d'aquest proverbi sagrat: la unió fa la força.

La mateixa llei de franquesa i ingenuïtat ha de regir les antipaties. No obstant això, hi ha persones que es fabriquen odis i admiracions a la babalà. És una cosa força imprudent, és fer-se enemics sense benefici ni profit. Un tret que falla l'objectiu no deixa de ferir el cor del rival a qui anava destinat, sense comptar que pot ferir, a dreta o a esquerra, algun dels testimonis del combat.

Un dia, durant una lliçó d'esgrima, em va venir a desbarbar un creditor; jo el vaig empaitar per l'escala a cops de floret. Quan vaig tornar, el mestre d'armes, un gegant pacífic que m'hauria pogut tirar a terra d'una bufada, em va dir: «Quina manera de prodigar la vostra antipatia! Un poeta! Un filòsof! Uix!». Jo havia perdut el temps de fer dos assalts, esbufegava, estava avergonyit i menyspreat per un home més, el creditor, a qui no havia causat gran dany.

En efecte, l'odi és un licor preciós, un verí més car que el dels Borja, perquè està fet amb la nostra sang, el nostre somni i dos terços del nostre amor! Cal ser-ne avar!

La rebentada

La rebentada només s'ha de practicar contra els sequaços de l'error. Si sou forts, atacar un home fort suposarà la vostra pèrdua; per molt dissidents que sigueu en algun punt, ell sempre serà dels vostres en alguna ocasió.

Hi ha dos mètodes per a la rebentada: la línia corba i la línia recta, que és el camí més curt.

Es troben exemples suficients de línia corba en els fulletons de J. Janin.⁹ La línia corba diverteix la galeria, però no la instrueix.

La línia recta, actualment, la practiquen amb èxit alguns periodistes anglesos; a París ha caigut en desús, el mateix senyor Granier de Cassagnac¹⁰ em sembla que la té massa oblidada. Consisteix a dir: «El senyor X és un home deshonest i a més és un imbècil, i em proposo demostrar-ho»; i demostrar-ho: en primer lloc..., en segon lloc..., en tercer lloc..., etc. Aconsello aquest sistema a aquells que tenen fe en la raó i fort el puny.

Una rebentada que falla és un accident deplorable; és una fletxa que retorna, o almenys que us deixa la mà nua quan surt disparada, una bala que us pot matar amb el rebot.

Sobre els mètodes de composició

Avui dia s'ha de produir molt; per tant cal anar de pressa; per tant cal apressar-se lentament; per tant tots els trets han de fer diana i que no hi hagi ni un sol toc inútil.

Per escriure de pressa s'ha d'haver pensat molt, haver carregat el tema quan se surt a passejar, quan es va al bany, al restaurant, gairebé a casa de l'amant.

9. Jules Janin (1804-1874). Crític teatral i autor de fulletons.

10. Granier de Cassagnac (1806-1880). Publicista.

E. Delacroix em deia un dia: «L'art és una cosa tan ideal i fugitiva que les eines no són mai prou netes ni els mitjans prou expeditius». El mateix passa amb la literatura; no soc, doncs, partidari de corregir, perquè enterboleix el mirall del pensament.

N'hi ha alguns —i entre els més distingits i conscienciosos Édouard Ourliac,¹¹ per exemple— que comencen embrutant molt paper; d'això en diuen cobrir la tela. Aquesta operació confusa té com a objecte no perdre res. Després, cada vegada que copien, retallen i esporguen. El resultat, ni que sigui excel·lent, significa abusar del propi temps i talent. Cobrir una tela no és pas carregar-la de colors, sinó esbossar per capes, disposar les masses en tons lleugers i transparents. La tela ha d'estar coberta —en esperit— en el moment en què l'escriptor agafa la ploma per escriure el títol.

Diuen que Balzac atapeeix l'original i les proves d'una manera fantàstica i desordenada. D'aquesta manera, una novel·la pot passar per una sèrie de gènesis on es dispersa no solament la unitat de la frase, sinó també la de l'obra. Segurament aquest mal mètode és el que dona moltes vegades al seu estil aquell no sé què de difús, atabalat i confús, l'únic defecte d'aquest gran historiador.

Sobre el treball diari i la inspiració

L'orgia ha deixat de ser germana de la inspiració: hem trencat aquest parentiu adúlter. El ràpid enervament i la feblesa d'algunes excel·lents naturaleses són testimoni suficient d'aquest prejudici odiós.

Un aliment molt substancios però regular és l'única cosa necessària per als escriptors fecunds. La inspiració és, decididament, germana del treball diari. Aquests dos contraris no

11. Édouard Ourliac (1813-1848). Escriptor, amic de Baudelaire.